

پښتم د ږنه یان هه وه شاندنۍ عهق و راستۍ؟! س لام ء بدو

!

نهمه ده یخو ننه وه بیرو بځوونی شاره زایان و لځک ځه وه وانان له باره ی پښتم د ږنه. دهم ځکه ده بوو نهم بځوونانه بځاوبکه موه، به ځام سهرقا بځوون به پځځه ژه ی کاری هره وه زی، دووری خستمه وه. پاش ده رکه وتنی ده سته واژه ی (پښتم د ځځن) له سا ی 1979 له لایه ن جان فرانسوا لیوتار له کت ځه به که ی (د ځی پاش م د ږنه ته) باسی: 1- هره سی حیکایه ته گوره کان + ځینکار کړدنۍ راستۍ با به تیانه + نه بوونی راستۍ گه ردونی سهر به ځ.

نایا چی له پشت نه و بځوونانه ځی گه مار ځ داوه؟
لهم رځانه باسی پښتم د ږن گه رمبووه و تهنانه له کځکځ کدا نووسه رځکی چهپ وتی (چه په کان ده توانن سوود لهم ره وته وهر بگرن)!.
نه م ره وته له کوردستان به ش ځوه ی نه ده ب و هه ځویستی سیاسی سه قهت و نه زان رځک ځی شوومیان بینۍ، ماوه یه ک بوون به پشتوپه نای گځځان و رځکخراوه ځیسلامیه کان و ځستاش با به تی (ج ځندهر) یان گه رمکردووه که به بځیاری حکومت و په ر ځله مانی پیاوسالاری پښتم د ږن له سا ی 2010 وه وه سهر ځکی نه وسای هه ر ځم (مه سعود بارزانی) و سهر ځکی په رله مان (د. که مال که رکوکی) ځیمزایان کردووه.
پښتم د ږن به بځوونی نهم فیه سوف و زانا و سیاسه تمه دارانه به م ش ځوه یه یه:

- چ ځمسکی: پښتم د ږنه بځمانایه، چونکه هیچی بځ تو ځځینه وه یان زانستی نه زموونگه رایۍ زیاده کردووه.
- فریدری جیمسون (ره خنه گری لیترات ځر و بیرمه ندی مارکسی): پښتم د ږن لځژیکی سهرمایه داری دره نکه.
- ریشارد داوکینز هه ځسه نگاندن ځکی باشی کردووه بځ قسه بځمانا ره سه نه کانی ځان س ځکال و یان بریکم ځند و ده ځځ: نه وانه رځشنبیرگه لځکی فځځبازن، هیچیان پځ نیه بځ وتن، به ځام ناره زوویه کی به ه ځزیان هیه بځ نه وه ی له زیانی نه کادیمی، سهرکه وتووبن.

▪ له وتاری رځخراوی komaufau به ناو(شیکردنی گوتار یان شځځه)ها تووه:

أ- (ئم هڅه‌شان به تایب‌تی فځ‌بازن، چونک ئایدل‌ثریای بندځځ‌تی ځی وک پځشک‌وتنخوازان نیشاندات و ل استیدا هڅه‌رش د‌کات س‌ر مارکسیزم. ئم‌ش به نمون به داندنی پکها ت‌کانی مارکسیزم- ف‌لس‌ف، ئابووری سیاسی و س‌سیالیزمی زانستی- و به وردکردنی لای‌ن ش‌ش‌گ‌ځ‌کانی مارکسیزم-لینینیزم. ئایدل‌ثریاکانی به ئامانجی چ‌کداما‌ینی ځ‌حی بزووتن‌وی ک‌م‌نیستی و چینی کر‌کاره... ئم‌ کارینگ‌ریی‌کی با‌اد‌ستی هه‌یه... به نمون ل ش‌و‌ی تی‌ری ج‌ند‌ری به‌رژوازی...)

ب- 2 ل وانگ‌ی ف‌لس‌فی‌و م‌ترسیی‌کانی پ‌ستم‌د‌رنیزم ل‌و‌دای‌ ک هڅه‌رش د‌کات س‌ر ه‌موو چ‌مک‌کی جیها‌نبینی‌کی ی‌ک‌گرت‌وو، وک ئ‌وی پځشک‌ش د‌کر‌ت به ماتریالیزمی دیالکتیکی. به‌کو به و‌ا‌ت توخم‌ تاک‌ک‌سیی‌کان ل مارکسیزم‌و و‌رد‌گرت‌ک ل د‌ر‌و‌ی ناسین‌و د‌یش‌و‌ند‌ت و ل‌گ‌ بیر‌ک‌ی به‌رژوازی ک‌ن‌پ‌رستان‌ی وک ف‌لس‌فی‌ فریدریش نیچ‌ ک‌یان د‌کات‌و....

ل ئاستی سیاسیدا گرن‌گترین تایب‌تم‌ندی و د‌ر‌ئ‌نجام‌کانی پ‌ستم‌د‌رنیزم ل‌م‌دا ئ‌مان‌ی خوار‌و‌ن:

1- شیکاری ماتریالیستی پ‌یو‌ندی‌کانی سته‌مکاری و چ‌وساندن‌و ل س‌رمای‌داریدا ف‌ځ د‌در‌ت. پ‌یو‌ندی‌کان له‌ن‌وان کر‌کار و پیاوسالاری و بارود‌ځی ست‌مکاری تایب‌تی وک ځ‌گ‌زپ‌رستی ل‌ی‌ک‌تر جیاده‌که‌نه‌وه. به‌کو ئ‌م پ‌یو‌ندیان به ش‌و‌ی‌کی ئایدیالیستی شان به شانی ی‌ک‌تر وک پرسپاری ت‌نیا ئ‌خلاق‌ی د‌خ‌ن‌و.

2- چ‌مک‌ ماتریالیست‌کانی ک‌م‌ځ‌گ‌ی چینای‌تی و ئیست‌غل‌ل‌کردن به چ‌مکی ئایدیالیستی- ئ‌خلاق‌ی "ئیمتيازات" د‌گ‌ن.

3- چینی کر‌کار وک با‌ت‌کی ش‌ش‌گ‌ځ‌ ل ووی د‌روونی‌و ل‌ناو د‌به‌ن. ځ‌ی ئاماز ل ئایدل‌ثریا پ‌ستم‌د‌رن‌کاندا ز‌رجار ت‌نیا ئ‌و "ک‌م‌ځ‌گان"ن ک‌ ل ک‌مین‌ چ‌وساو‌کانی وک ځ‌شپ‌ست‌کان، LGBTI و هتد پ‌کها‌توون، ک‌ به‌ش به‌رژوازی و ک‌ن‌پ‌رست‌کان ت‌یدا به‌شدارن.

ئ‌و "ک‌م‌ځ‌گ‌"یان‌ی باس د‌کر‌ن ز‌رجار به ش‌و‌ی‌کی ز‌ر ئایدیالیستی پ‌ناس‌ د‌کر‌ن، به نمون به و‌نا‌کردنی "ځ‌شپ‌ست‌کان"، "سپ‌ست‌کان" یان ځ‌گ‌ز‌کان وک بنیات‌کی د‌روونی یان زمان‌وانی.

4- بـپـی بیرکـکانـیان، سـرچـاوی گـگـانی کـمـمـایـتی تاکـکـسیـی نـک با بـتـکی بـکـمـمـ.

5- چینی بـرژوا مه ترسیان نیه لـ ئایدلـژیای پـستمـدـرنه، چونکه گـگـی پـدـدرت دـسـا ته که ی بـمـنـته وه. شـشـشی سـیالیستی و دیکتاتـری پرلـیتاریا بـزـری لـ وانگـی دژ تـتـالیتاریزمـو تـت دـکه نـو.

6- ململانـی چینایـتی لادـبرت و جـگـه که ی به سیاسـتی ناسنامه دهسـپـرن، واتـ شـشـکی فـرهـنگی پـرشوبـاو لـ ناو سیستمـی سـرما یـداری.

7- پـستمـدـرنیزم وک هـرشـکی بـری ی بـ سـر جیهانـبینی زانستی – دوا هـوـستی ئایدلـژیای بـرژوازیه

8- لیوتارد له سـر داوای حکومه تی که نه دی له سا ی 1979 کتـبی (Das postmoderne Wissen) له چاپدا.

9- پـستمـدـرن، ناعه فـانیت و ئیدلـژی به ره ی لیبـالیزمی نو هـ.

10- ده بی هوشیار بین که لیبـالیزمی نو له سـر ئاستی سـ به ره و هـرش بـ رـکـختنی کـمه گـه ده کات: 1- به ره ی ئابووری. 2- به ره ی ئیدلـژی که پیشه سازی زه به لـحه و ئامانجی ئه مه یه (أ- جیهانگیری خـشـه ختی بـ جیهان ده هـنـ. ب- ئه پیشه سازیه پـویستی به کرـگـرتی زانـک و په یمانگه کانی توـژینه وه و کرـگـرتی میدیای چـه کدار به زانیاری... 3- به ره ی میلـتاریزم.)

هر چـن فـکـیاما بانگه شه ی (کـتای مـژووی کرد)، ئه م ره وته ش به هـمان شـوه (مه رگی مـده رنـته) یان راگه یاند و ته نانه ت کـمه ناسی فره نسـی (Baudrillard) له کـکـکی سا ی 1984 دا له به رده م گوـگره کانی وت (سا ی 2000 روونادات) – سه رچاوه: وتاری بیرگت فـارتمان له گـفـاری Das argument، ژماره 155، لاپه ی 29 له 1986 و پاشان فـکـش له کتـبه که ی-وشه و شته کان- هـستا به راگه یاندنی مه رگی مـرف و ذرایه تی زانست!

بـدیارد له 1978 پـشـینی کـتای مـژوو ده کات و پـی وایه (رووداوی زـر راسته قینه یه) وه ک سـره نه نجامی گه شه ی قه یراناوی کـمه گـه مـدـرنه یه که چـتر له کـتاییدا رـگـه به دوارـژ نادات.

له کوردستانیش کـمه (نـ- سـر) یش هـستان به نووسین و بـاوکردنی به ره مه کانـیان به بیروبـچوونی (دـلـز، لیفی شتراوس، بـدیارد، لیوتار، فـکـ) که له نیتشه و هایده گـر سه رچاوه یان وه رگرتووه و

به عه قی و رانیان دوو دنیا بینیان ئان ته کرد (بیری نیتشه و مارکسیزم) و مه عریفه ته که یان ئه مه: عه قی، زانست، مارکسیزم، پشکه وتن شهرعه تیان له ده ستداوه!

له وتاری (postmodernen) Eine marxistische Kritik der „Identitätslinken“ und des identitätspolitischen Antirassismus
ئامازه ده کات بێ دژایه تی پستم د رنه بێ مارکسیزم:

ناوژاندنی مارکس و ئنگلس بێ “گڤزپ رستی ناشرین”
مارکسیزم هه موو پرسه کانی گڤزپ رستی و سکسیزم و تایبتم نیدی
شوناسیه کانی دیکه که مره قه کان له سهریان جیاکاری دکر، تانیا
وێک “دژایه تی لاوکی” له پا “دژایه تی سه ره کی” نه وان سه رمایه و
کرکاران مامه ی له گه کات.

(د) مارکسیزم “ئه ره سه نتریکه” و بێ مه ره له که تاییدا شه وازی
بیرکردنه و ی گڤزپ رستی و که له نیالیزم به ره م ده ه نه ت و، ب
به وای مارکس و ئنگلس، خه کی “باشووری جیهانی” تانیا وێک
قوربانیه کی پاسیفی ئه و مه ژوو د ده که ون که ئه وروپیه کان
دروستیان کردوو. مارکسیزم به ه ی یه ره سه نتریزمی خه ی و، به ها
گشتگیره کانی شه نگه ری ده خا نه سه ره موو مره قایه تی، له بری ئه و ی
ناسنامه “تایبتم نه” کولتوورییه جیاوازه کانی “ژهر ئه له رنه کان”
له باشووری جیهانیدا بناسه. به م شه و یه مارکسیزم - ئاخه خه ی
تیه ری پیاو سه ی په سه ته کانی ئه وروپایه - شه وازی بیرکردنه و ی
که له نیالیزم و باوکایه تی به ره م ده ه نه ت و. [10]

(ه) ناوژاندنی مارکس و ئنگلس بێ “گڤزپ رستی ناشرین” - ب
نموونه به ه ی هه به ژاردنی وشه کانیان و، که ه نه دکه جار له وانگه ی
ئه مه و گڤزپ رستانه، یان نوکته ی درشت له نام نووسیه
تایبه ته کانیاندا - تایبتم نیدی که تایبه تی نو نه ری
له که نه یه و کانی دوا که له نیالیزم نیی، به م سه ره بێ دژ
که مه نه سه ته کانی به ره وازییه به گشتی ته نه کی باش. [11] که واته ده به ت
هه موو مارکسیزم بێ گڤزپ رستی له کار به رته؟

ئه مه نووسینه ده که م به م په رسیاره: ئایا چه پ له واته ی ئه مه چه
سوودک ببینه له مه ره وته؟